

שיודעים דרכי התורה בעולם הזה ילכו בהם באותו עולם, פשיצאו מן העולם הזה.

ואם לא השתדלו בתורה בעולם הזה ולא יודעים דרכים ושבילים, פשיצאו מן העולם הזה לא ידעו ללכת באותם דרכים ושבילים, ונכשלים בהם. ואז ילך בדרךים אחרות שאינן דרכי התורה, ויתעוררו אליו בכמה דינים ויענש בהם.

ומי שמשתדל בתורה מה כתוב?

(משלי ו) בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. בשכבך - בקבר, התורה תשמר עליך מדין אותו העולם. והקיצות - כשתקדוש ברוך הוא יעורר רוחות ונשמות להחיות מתים, אז היא תשיחך, היא תהיה סגור על הגוף בשביל שיקומו אותם גופים שהשתדלו בתורה פראוי, ואלה הם שיקומו בתחלה לחיי עולם, כמו שנאמר (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו'. ואלה הם לחיי עולם, משום שהתעסקו בחיי עולם שהיא התורה.

ובא ראה, כל אלו שהשתדלו בתורה, אותו הגוף יתקיים והתורה תגן עליו, מה הטעם? משום שבאותה שעה יעורר הקדוש ברוך הוא רוח אחת שכלולה מארבע רוחות, ואותה רוח הפוללת ארבע רוחות תודמן לכל אותם שהשתדלו בתורה להחיותם ברוח זו בשביל שיתקיים לעולמים.

ואם תאמר, הרי כתוב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח, למה לא התקומו, שהרי כלם מתו פמקדם? בא ראה, אותו זמן שהקים הקדוש ברוך הוא על ידי

דידעי ארחוי דאורייתא בהאי עלמא יהכון בהו ביהוא עלמא כד יפקון מהאי עלמא.

ואי לא אשתדלו באורייתא בהאי עלמא ולא ידעין ארחין ושבילין, כד יפקון מהאי עלמא לא ינדעון למיתה באינון ארחין ושבילין וכשלין בהון. כדין יהי בארחין אחרנין דלאו אינון ארחין דאורייתא, ויתערוץ ליה בכמה דינין ואתענש בהו.

ומאן דאשתדל באורייתא מה כתיב, (משלי ו) בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. בשכבך בקברא, אורייתא תשמר עליך מדינא דההוא עלמא. והקיצות, כד קדשא בריה הוא יתער רוחין ונשמתין לאחייא מתייא כדין היא תשיחך, היא תהא סניגוריא על גופא, בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא כדקא יאות. ואלין אינון דיקומון בקדמיתא לחיי עלמא, כמה דאת אמר, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו'. ואלין אינון לחיי עולם, בגין דאתעסקו בחיי עולם דאיהי אורייתא.

ותא חזי, כל אינון דאשתדלו באורייתא, ההוא גופא יתקיים ואורייתא תגין עליה. מאי טעמא, בגין דבההיא שעתא יתער קדשא בריה הוא חד רוחא דכליל מארבע רוחין, וההוא רוחא דכליל מארבע רוחין, אזדמן לכל אינון דאשתדלו באורייתא לאחייא לון בהאי רוחא בגין דיתקיים לעלמין.

ואי תימא, הא כתיב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח, אמאי לא אתקיימו, דהא כלהו מיתו כמלקדמין. תא חזי, ההוא זמנא

דאוקים קדשא בריה הוא